

Effektmåling 2

Dannevirke
KOSTSKOLE

Effektmåling

En undersøgelse af de langsigtede
virkninger af et ophold på
Dannevirke Kostskole

Januar 2016

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1 Formål	5
1.2 Metode	5
1.3 Læsevejledning	5
2. Hovedkonklusioner	6
3. Registerundersøgelse	7
3.1 Køn og bopæl	8
3.2 Uddannelse	8
3.3 Arbejdsmarkedstilknytning	9
3.3.3 Beskæftigede fordelt på branche	10
4. Interviewundersøgelse	10
4.1 Indsamling af kvalitative data	11
4.2 Elevernes samlede vurdering af opholdet	12
4.3 Sammenhæng mellem vurdering og opholdets længde	13
4.4 Den faglige udvikling	13
4.4.1 Færre elever i klassen skaber større fokus	14
4.4.2 Undervisning ud fra elevens niveau giver motivation	15
4.4.3 Lærerne fremmer den faglige udvikling	15
4.5 Den personlige udvikling	16
4.5.1 Det personlige forhold til pædagoger og lærere	17
4.5.2 Holdningen til skolens faste rammer og regler	18
4.5.3 Forholdet til de andre elever	20
4.5.4 Oplevelsen af at bo på skolen	20
4.5.5 Øvrigt	21
5. Opsummering	21
5.1 Registerundersøgelsen	21
5.2 Interviewundersøgelsen	21
5.3 Elevernes opfattelse af opholdet ændres over tid	22

1. INDLEDNING

Rambøll har med denne rapport gennemført en undersøgelse af, hvilken betydning et ophold på Dannevirke Kostskole har. Undersøgelsen er tosidig. Den består af en registerundersøgelse med baggrundsuplysninger om, hvor i livet alle tidligere elever befinder sig i dag. Desuden består den af 27 interviews med tidligere elever fra skolen, der skal afdække elevernes egne opfattelser af at gå på skolen.

1.1 Formål

Formålet med undersøgelsen har været at se på, hvilke langsigtede effekter opholdet på Dannevirke Kostskole har haft for eleverne. Herunder menes der både deres uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet, som registerundersøgelsen giver oplysninger omkring, men også deres personlige og sociale udvikling, som afdækkes gennem interviewene.

1.2 Metode

Grundlaget for rapporten består både af kvantitativt og kvalitativt indsamlede data. I den kvantitative analyse har Rambøll Management gennemført en registerundersøgelse baseret på en særkørsel fra Danmarks Statistik. Disse data består af oplysninger om bopælskommune, uddannelse og beskæftigelse for alle elever, som har gået på skolen. I den kvalitative del har Rambøll arbejdet på baggrund af 27 interviews med tidligere elever på Dannevirke Kostskole, der ved forespørgsel har indvilget i at medvirke i undersøgelsen. Interviewene belyser en række sociale og faglige temaer, herunder rammerne for opholdet, forholdet til kontaktlæreren og undervisningen på skolen. Temaerne danner rammen for det kvalitative afsnit i rapporten.

1.3 Læsevejledning

Rapporten er inddelt i to hovedafsnit, der behandler først de kvantitative data og derefter de kvalitative. I det første afsnit behandles registerundersøgelsen, og her præsenteres de kvantitative data. Undersøgelsen består af en række baggrundsuplysninger om de tidligere elevers situation i dag, hvilket indebærer informationer om bopælsområder, arbejdsmarkedstilknytning og uddannelse.

I afsnittet om interviewundersøgelsen præsenteres resultaterne fra analysen af de kvalitative data. Her er der først fokus på elevernes samlede vurdering af opholdet på Dannevirke Kostskole, og dernæst er der fokus på elevernes opfattelse af egen udvikling inden for de temaer, som interviewene berører. Til start præsenteres rapportens hovedkonklusioner i kort form.

Alle citater fra tidligere elever er anført i kursiv.

2. HOVEDKONKLUSIONER

Hovedkonklusion

Det er Rambølls samlede indtryk, at eleverne generelt har en positiv oplevelse af opholdet på Dannevirke Kostskole. Eleverne fortæller, at opholdet har givet dem et både personligt, socialt og fagligt udbytte. Rambøll har her været opmærksom på, at der kan være en bias i rekrutteringen af tidligere elever til interviews, da tidligere elever, der enten er særligt tilfredse eller utilfredse med opholdet, har større sandsynlighed for at ville deltage i interviews. Denne bias er imødegået ved, at Rambøll har været i kontakt med mere end 100 elever for på den måde overordnet at vurdere elevernes holdning. Kort gengivet er resultaterne som følger:

- Størstedelen (85%) af de tidligere elever har grundskolen som højest gennemførte uddannelse. Det er en stigning i forhold til den sidste undersøgelse i 2008¹, hvor 64% havde grundskolen som højest gennemførte uddannelse. (Stigningen skyldes bl.a., at samtlige elever igennem de seneste år er gået op til folkeskolens afgangsprøver på skolen.)
- 15% af de tidligere elever har en gymnasial, erhvervs- eller videregående uddannelse som højeste gennemførte uddannelse, mens 16% er i gang med at fuldføre en sådan uddannelse. Knap en tredjedel (31%) af de tidligere elever er altså i gang med eller har gennemført en gymnasial, erhvervs- eller videregående uddannelse. Det er en stigning i forhold til en lignende undersøgelse foretaget i 2008, hvor denne gruppe udgjorde 18%.

¹ Rambøll gennemførte i 2008 en lignende undersøgelse. Undersøgelsen kan findes på Dannevirke Kostskoles hjemmeside

- Hver fjerde af skolens tidligere elever (25%) er i beskæftigelse mod 29% i 2008. Af de kvalitative interviews fremgår det, at mange af de tidligere elever løbende har været i beskæftigelse, men grundet de dårlige konjunkturer har haft svært ved at finde fast beskæftigelse.
- En mindre del på knap 6% af de tidligere elever er på kontanthjælp mod knap 7% i undersøgelsen fra 2008.

Samlet vurderer eleverne i interviewundersøgelsen opholdet på skolen som positivt, hvilket også var tilfældet i 2008. Eleverne fremhæver følgende forhold som særligt positive:

- Godt sammenhold mellem eleverne
- Opmærksomme og tillidsindgydende pædagoger og lærere
- Styrket selvtillid hos den enkelte
- Tålmodighed og tid til den enkelte elev i undervisningen

På baggrund af disse forhold finder eleverne, at de har lært at strukturere deres egen hverdag, hvilket har hjulpet dem senere i livet. Det indebærer fx redskaber til:

- at tage en uddannelse
- at varetage et job
- at være gode forældre for deres egne børn

Resultaterne fra interviewundersøgelsen lægger sig dermed tæt op ad resultaterne fra 2008-rapporten.

3. REGISTERUNDERSØGELSE

Dette afsnit sætter fokus på at beskrive, hvilke grupper af elever der har gået på Dannevirke Kostskole. Først præsenteres baggrundsoplysninger om alle elever, som tidligere har gået på Dannevirke Kostskole. Disse data består af oplysninger om køn, bopælskommune, uddannelse og beskæftigelse, og de er baseret på en særkørsel fra Danmarks Statistik. Populationen består af samtlige personer, der har været elev mellem 1994 og 2014, begge år inklusive: I alt 353¹ personer. Denne kortlægning skal være med til at tegne

¹ Af det samlede antal tidligere elever (353) er der 12 personer, der ikke var i befolkningen 1.1.2014. De kan være flyttet ud af Danmark, eller de kan være døde.

et overordnet billede af, hvordan eleverne klarer sig uddannelses- og arbejdsmæssigt efter endt ophold på Dannevirke Kostskole.

3.1 Køn og bopæl

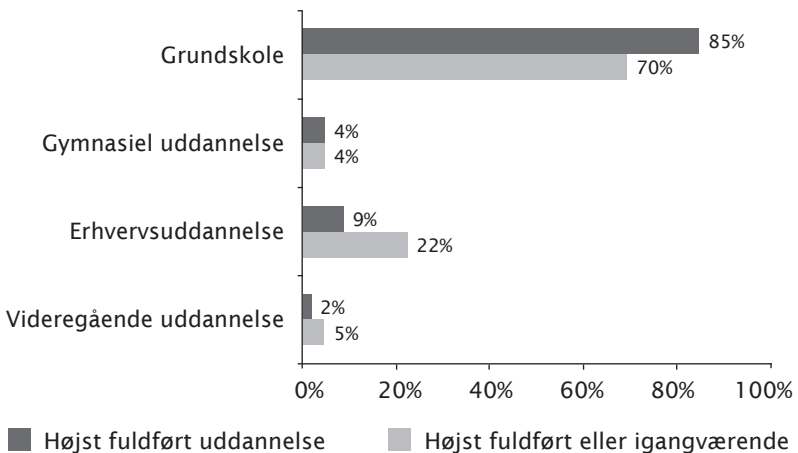
Tallene fra Danmarks Statistik viser, at der er lidt flere mænd (55%) end kvinder (45%) blandt de tidligere elever på Dannevirke Kostskole. Tallene viser også, at 40% af de tidligere elever er bosat i Sydjylland, 16% i Østjylland, 15% på Fyn, 14% på Sjælland, mens der bor 7% i Nordjylland og 7% i Vestjylland.

3.2 Uddannelse

I dette afsnit afdækkes de uddannelsesmæssige forløb for Dannevirke Kostskoles tidligere elever. Der inddeles i grundskole (9. klasse som minimum), erhvervsuddannelse (f.eks. kosmetiker, frisør, murer, snedker, tandklinikassistent), gymnasial (STX, HTX, HHX, HF) og videregående uddannelse (erhvervsakademiuddannelse, professionsbachelor, bachelor og kandidat samt kunstneriske uddannelser).

Figur 1 angiver den procentvise andel af tidligere elever fordelt på fuldførte eller igangværende uddannelser.

Figur 1: Dannevirke Kostskoles tidligere elever fordelt på 'højst fuldført' og 'højst fuldført eller igangværende uddannelse' pr. 30. august 2014

Kilde: Særkørsel i Danmarks Statistik, n=341

Hovedparten af eleverne har grundskolen som højst fuldførte uddannelse pr. 30. august 2014, På nuværende tidspunkt har 15% færdiggjort en uddannelse ud over grundskolen, mens 16% er i gang med enten erhvervsuddannelse, gymnasial uddannelse eller en videregående uddannelse. Samlet set er knap hver tredje i gang med eller har fuldført en uddannelse ud over grundskolen.

3.3 Arbejdsmarkedstilknytning

I dette afsnit afbilledes arbejdsmarkedstilknytningen for Dannevirke Kostskoles tidligere elever. Først belyses, hvorvidt de tidligere elever er i beskæftigelse eller ej. Herefter tegnes et billede af, hvilke brancher, de beskæftigede arbejder indenfor.

Figur 2: Dannevirke Kostskoles tidligere elever fordelt på arbejdsmarkedstilknytning

Arbejdsmarkedstilknytning/ uddannelse	
Beskæftigelse	25 % (88)
Under uddannelse	16 % (56)
Dagpengemodtagere	11 % (39)
Øvrige uden for arbejdsstyrken	45 % (159)
Ikke i befolkningen ²	3 % (12)
I alt	100 % (353)

Figur 3: Dannevirke Kostskoles tidligere elever i kategorien "Øvrige uden for arbejdsstyrken"

Kontanthjælp	13 % (21)
Midlertidigt udenfor arbejdsstyrken ³	25 % (40)
Andre ⁴	62 % (98)
I alt	100 % (159)

2 Af det samlede antal tidligere elever (353) er der 12 personer, der ikke var i befolkningen 1.1.2014. De kan være flyttet ud af Danmark, eller de kan være døde.

3 Personer midlertidigt uden for arbejdsstyrken omfatter beskæftigede uden løn, på orlov, sygedagpenge, barselsdagpenge, uddannelses-foranstaltning, revalidering, introduktionsuddannelse, aktivering ifølge kontanthjælpsregisteret, anden aktivering samt uoplyst aktivering.

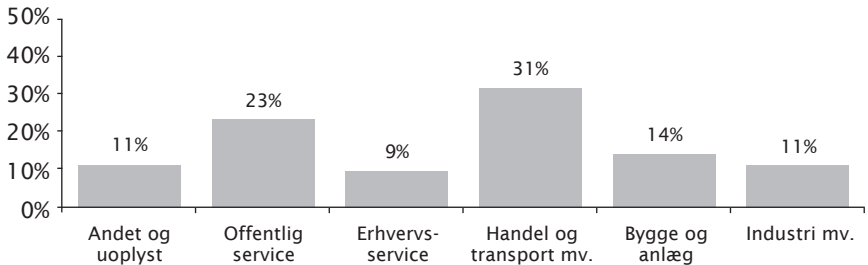
4 Dette kan være personer under 16 år (arbejdsstyrkestatistikken tæller kun personer over 16 år), hjemmenværende eller andre uden egen indkomst.

3.3.1 Beskæftigede fordelt på branche

I denne del beskrives, hvilken branche og hvilke typer af jobs eleverne ender i efter endt ophold på Dannevirke Kostskole.

I Figur 4 opdeles de beskæftigede yderligere på branche.

Figur 4: Dannevirke Kostskoles tidligere elever fordelt på branche, juni 2015 (kun beskæftigede i den pågældende måned)

Kilde: Særkørsel i Danmarks Statistik, n=85, svarende til de beskæftigede af datagrundlaget november 2013.

Af figur 4 fremgår det, at knap en tredjedel af de elever, der er i beskæftigelse, arbejder i branchen for Handel & transport (31%), mens knap en fjerdedel er beskæftiget inden for Offentlig Service (23%). Hver syvende (14%) arbejder i Bygge og Anlæg, mens ca. en tiendedel arbejder inden for henholdsvis 'Industri mv.' (11%), 'Erhvervs-service' (9%) og 'Andet og uoplyst' (11%).

4. INTERVIEWUNDERSØGELSE

I dette afsnit præsenteres resultaterne af den analyse, som Rambøll har foretaget på baggrund af de gennemførte interviews. Først fremlægges forholdene for selve dataindsamlingen og sammensætningen af det indsamlede data. Derefter præsenteres elevernes samlede vurdering af opholdet, og det følges op med et afsnit om henholdsvis den faglige og den personlige udvikling i løbet af tiden på Dannevirke Kostskole.

4.1 Indsamling af kvalitative data

Indsamlingen af data har taget udgangspunkt i oplysninger om tidligere elever, som Dannevirke Kostskole har stillet til rådighed. De 27 interviewpersoner er valgt fra en liste over ca. 350 tidligere elever, ud fra det kriterium, at de har boet minimum et år på skolen. Det har været tilstræbt at tale med en blanding af mænd og kvinder samt en blanding af elever, som gik ud for mange år siden og elever, som først er gået ud inden for de sidste par år. Det valg er truffet for at sikre, at de interviewede elever har et ordentligt grundlag at udtale sig på baggrund af.

Gruppen af elever omfatter både elever, som selv har søgt en plads på Dannevirke Kostskole og elever, som ufrivilligt er blevet placeret af offentlige myndigheder. Der er mange forskellige årsager til, at de interviewede elever er startet på Dannevirke Kostskole. Nogle af eleverne har haft ressourcetsvage forældre, og i nogle tilfælde forældre med misbrug. I andre tilfælde er det eleven selv, der har haft svært ved at fungere på sin tidligere skole eller institution, eksempelvis pga. adfærdsvanskeligheder.

Eleverne er blevet ringet op af Rambøll, som har præsenteret undersøgelsen med en opfordring til at deltage. Oplevelsen har generelt været, at eleverne gerne ville deltage i undersøgelsen.

De 27 interviews er gennemført telefonisk på baggrund af en semistruktureret interviewguide. Interviewguiden er inddelt i tre temaer, som eleverne spørges ind til: Nuværende situation, opholdet på Dannevirke Kostskole, og hvordan opholdet har påvirket dem. Vægten i interviewene ligger særligt på de sidste to temaer, som bl.a. behandler både sociale, personlige og faglige aspekter af opholdet og deres betydning.

Den detaljerede interviewguide opstiller rammen for det enkelte interview, men eleven bliver i høj grad undervejs opfordret til at åbne op og selvstændigt fortælle, hvad denne har på hjertet i forbindelse med de forskellige temaer. På den måde undgår svarene så vidt muligt at blive påvirket af interviewerens forforståelse, og det vil for eleven være vigtige emner, der behandles. Denne tilgang har ført til, at de fleste elever selv har bragt nogle ting på banen. Det har fået nogle andre perspektiver og emner i spil i undersøgelsen, end dem som Rambøll selv havde forudset. Eleverne bringer flere af de samme emner op helt uafhængigt af hinanden, og det indikerer, at emnerne i

høj grad er gyldige. Metoden fremstår altså velegnet til at afdække elevernes oplevelse af opholdet på Dannevirke Kostskole.

4.2 Elevernes samlede vurdering af opholdet

Størstedelen af eleverne vurderer, at opholdet samlet set har været en god ting, som har påvirket deres senere liv på en positiv måde. Flere elever nævner den tillidsbaserede opbygning af hverdagen, hvor man gradvist fik lov til flere ting, når man udviste respekt for reglerne og god opførsel generelt. For en række af disse positive elever kom erkendelsen af udbyttet dog først et par år efter opholdet på Dannevirke Kostskole. Kostskolen har udover den faglige indsats givet eleverne en struktur i hverdagen, som af mange bliver fremhævet positivt. En elev siger f.eks.:

"Det har været en slags opdragelse at gå på Dannevirke."

Når eleverne spørges ind til den bedste ting ved opholdet, nævner flere det sociale sammenhold mellem eleverne og de sociale aktiviteter som det absolut vigtigste. En elev føler, at vennerne på skolen generelt har hjulpet på hendes humør i hverdagen:

"Jeg har meget mere lyst til at stå op om morgenen, det var jeg ikke glad for i en periode. [...]"

Jeg bliver ikke så nemt ked af det mere. Det har ikke med skolen at gøre som sådan, men mere de venner, jeg fik på skolen."

De (som eleverne oplever det) strikse regler kræver tilvænning. Mange elever giver udtryk for, at det blev nemmere at håndtere med tiden. En elev siger om reglerne, at det trods alt var meget rart, at man var klar over konsekvenserne af sine handlinger, idet reglerne var ens for alle på alle tidspunkter. Nogle regler (f.eks. forbud mod at være kærester) bliver dog kritiseret af enkelte elever, som ikke kan se formålet med reglerne.

Til sidst synes enkelte elever dog, at opholdet udelukkende har været dårligt, og at det har haft en negativ indflydelse på deres udvikling. En elev oplevede, at der blev gjort forskel på eleverne ift. regler, og at vedkommende selv fik lov til færre ting end andre elever.

4.3 Sammenhæng mellem vurdering og opholdets længde

Interviewene indikerer en svag sammenhæng mellem længden på elevernes ophold på skolen og deres vurdering af opholdet. De elever, der vurderede opholdet negativt, gik på skolen mellem et og tre år. Alle elever med ophold på mere end tre år har dog haft en positiv oplevelse. Der er dog også flere elever med kortere ophold – helt ned til et år – som vurderer deres ophold positivt. Langt størstedelen af eleverne synes, at deres ophold har været godt – det gælder både elever med korte og med lange ophold.

Det er værd at hæfte sig ved, at alle de elever, som gik på skolen for mange år siden, er positive i beskrivelsen af deres ophold. Som en tidligere elev reflekterer:

"I mit voksne liv er jeg sikker på, at det var godt. Hvis ikke jeg havde gået på Dannevirke, havde jeg måske været ude i noget kriminalitet. Når man stopper, gik det op for én, hvor godt man har haft det, og så er man lykkelig over at have været der."

Samtlige af de ældre elever fremhæver opholdet på Dannevirke Kostskole som positivt. I nogle tilfælde som afgørende for deres videre tilværelse. Dette skyldes muligvis, at eleverne har fået redskaberne og metoderne fra skolen "ind under huden" og opholdet på skolen så meget på afstand, at de kan se skolens betydning for egen udvikling.

4.4 Den faglige udvikling

Langt de fleste af de tidligere elever føler, at opholdet på Dannevirke Kostskole har styrket dem fagligt. Således udtrykker hovedparten af de interviewede elever eksplicit, at de er blevet bedre i skolen. Derimod er det kun enkelte, der mener, at de ikke har udviklet sig fagligt. Nogle elever fremhæver bestemte fag, hvor de har gjort store fremskridt – særligt dansk nævnes af mange. Andre elever udtrykker blot, at de generelt er blevet meget bedre i skolen.

Der er forskel på det tempo, som eleverne har rykket sig i. Nogle har fulgt undervisningen i samme tempo, som på en normal folkeskole, dvs. et år på hvert klassetrin, mens andre har brugt længere tid. Der er dog også eksempler på elever, der har udviklet sig meget hurtigt. Således fortæller en elev om sit treårige ophold:

"Jeg gik i 6. klasse på min folkeskole, men på Dannevirke fandt de ud af, at jeg var på 3. klasseniveau. Det gav mig en tryghed at arbejde med mit eget i mit eget tempo. Jeg fik taget en folkeskole 9. classes eksamen på de tre år."

Generelt er det tydeligt, at mange af eleverne føler stolthed over fagligt at være nået så langt, som de nåede på Dannevirke Kostskole. Det bliver fremlagt som en succesoplevelse, eleverne kan tage med sig videre i livet. Eksempelvis beskriver en elev, hvordan han gik fra at blive erklæret uegnet til folkeskolen og til at gennemføre 9. klasse på skolen. En anden elev beskriver, at hun blev så god til dansk, at hun kunne hjælpe andre elever, da hun senere begyndte på VUC.

I det følgende præsenteres nogle af de elementer, der gentagne gange er blevet bragt op i forbindelse med samtalen om elevernes faglige udvikling på Dannevirke Kostskole.

4.4.1 Færre elever i klassen skaber større fokus

På kostskolen inddeles elever i mindre klasser end i folkeskolen. Netop den prioritering fremhæves af mange elever som en god ramme for læring. Den generelle oplevelse af det er, at lærerne kunne bruge mere tid på at få den enkelte elev skubbet fremad i sin udvikling. En enkelt elev følte dog ikke, at hun havde fået mere hjælp af læreren, selvom der var færre elever. Denne elev mener heller ikke, at hun blev fagligt styrket af sit ophold på skolen. En anden elev siger, at holdene med fordel kunne gøres endnu mindre. Princippet om små klasser er altså i sig selv positivt for eleverne, men andre faktorer kan have en betydning for, om potentialet udnyttes.

De små klasser er først og fremmest med til at sikre tryghed for eleverne. En elev beskriver, at det i starten af hans ophold var meget intimiderende ikke at kunne gemme sig for læreren i undervisningen. Han siger dog også, at netop den opmærksomhed på længere sigt var med til at skubbe ham fremad og gjorde, at han ikke kunne komme uden om opgaverne. Den opmærksomhed, som eleven får af læreren, er altså med til at sikre, at den enkelte elev føler sig set. En elev udtrykker:

"Man var ikke ligegyldig for nogen. Ude i verden kan man føle sig ligegyldig, men det var man ikke på skolen. De opgav aldrig nogen, men blev ved med at holde øje i stedet for bare at lade folk passe sig selv. Skolen har fået mig til at tænke, at jeg er mere værd."

Den ekstra opmærksomhed bidrager også til at holde ro og koncentration i undervisningen. En elev beskriver, hvordan lærerne var gode til at håndtere forstyrrende elever, således at resten af klassens undervisning ikke blev afbrudt. Flere elever nævner bordopstillingen, hvor de enkelte elever bliver placeret ved individuelle arbejdsstationer for at undgå at blive distraheret. Det er dog meget blandet, om eleverne ser det som en god eller dårlig ting.

4.4.2 Undervisning ud fra elevens niveau giver motivation

Mange elever er glade for at være blevet undervist sammen med andre elever på det samme niveau, også selvom det har medført, at en klasse består af mange forskellige alderstrin. Denne form har gjort, at den enkelte elev har haft mod på at prøve at lære materialet, fordi man tager udgangspunkt i noget, som den enkelte elev godt kan forstå. En elev fortæller, hvordan de også har lært af hinanden internt på holdene, og at det er en god måde at lære på. Det hjælper både den elev som vejleder, og den elev som får vejledning. Blandingen af alderstrin har i nogle tilfælde gjort en forskel på, hvor meget energi eleven har lagt i undervisningen. En elev fortæller:

"Jeg blev måske mere konkurrencemenneske, fordi jeg var et år ældre, og jeg ville gerne være bedre og blive hurtigere færdig. Man pressede sig lidt mere."

Altså kan det betyde, at den enkelte elevs motivation styrkes. Eleven beskriver ikke følelsen af konkurrencen som ubehagelig, tværtimod beskriver han undervisningen som underholdende, idet lærerne inkorporerede små lege, så man ikke følte, at det var en negativ konkurrence.

Flere elever fortæller, hvordan lærerne i undervisningen tog udgangspunkt i stof, som eleven var bekendt med, for at bygge ovenpå. De fleste synes, at det bidrager til en positiv undervisning med fokus på forbedring hos den enkelte elev. Der er dog også enkelte elever, som ser det i et mindre positivt lys, hvor lettere opgaver opleves som manglende tillid. En af eleverne fortæller, at hun oplevede det som en hån fra lærerens side, når hun fik en lettere opgave. Denne elev er også blandt dem, der ikke har følt en faglig forbedring under opholdet.

4.4.3 Lærerne fremmer den faglige udvikling

Eleverne udtrykker sig generelt positivt om lærerne. Overvejende mener de, at lærerne har været gode til at håndtere undervisningen. Flere elever har

mærket de gode intentioner fra lærernes side, og hvordan lærerne virkelig ønskede, at eleverne skulle klare sig godt. Der har været meget opmærksomhed på dialog med den enkelte elev om deres niveau, samt det potentiale der var for forbedring.

En elev med ADHD siger, at lærerne var dårlige til at håndtere hans sygdom. Han havde svært ved at sidde stille i timerne, men følte ikke, at det blev forsøgt håndteret. Han havde dog ikke svært ved at følge med i undervisningen. En anden elev udtrykker, at hun synes, lærerne viste eleverne for lidt tillid, fordi der altid var en lærer til stede. Sidstnævnte eksempel kan betragtes som et andet perspektiv på det, som blev bragt i citatform ovenfor i afsnit 4.4.1. Den første elev følte, at de meget opmærksomme lærere gav udtryk for omsorg, hvor eleven her følte, at det var et udtryk for manglende tillid. Den samme type indsats kan altså være blevet opfattet helt forskelligt af eleverne.

De negative udtalelser skal holdes op imod, at størstedelen af eleverne føler, at de er blevet bedre i skolen. Flere elever fortæller, at lærernes store tålmodighed til at forklare tingene mange gange har gjort en stor forskel for indlæringen. Nogle elever fortæller også, hvordan de har fået mod på at uddanne sig efterfølgende. En elev fortæller bl.a., hvordan omgangen med de andre elever på skolen har givet hende lyst til at uddanne sig inden for psykologi.

4.5 Den personlige udvikling

I dette afsnit afgrænses fokus til udviklingen af den personlige udvikling for de 27 interviews, der er udført. Formålet er at klarlægge forholdet mellem lærere og elever, samt opfattelsen af faste rammer og betydningen heraf. Dernæst vurderes den sociale udvikling igennem kontakt med andre elever og erfaringer ved at bo på skolen og have skolen som et hjem.

På trods af, at de tidligere elever har oplevet en personlig udvikling på forskellige niveauer, understreger de fleste vigtigheden af at blive accepteret for den, man er. Når eleverne bliver spurgt til, hvad der har gjort størst indtryk på dem, fremhæver de fleste det stærke sammenhold. Det var både mellem forskellige personligheder blandt elever, men også det stærke bånd mellem elever og lærere, og ikke mindst pædagogernes håndtering af den store mangfoldighed blandt eleverne:

"Det gode var, at man altid kunne snakke med nogen, der var altid nogen som ville prøve at forstå én. Vi var et lille lukket samfund, og de var gode til at tilpasse."

4.5.1 Det personlige forhold til pædagoger og lærere

Eleverne fremhæver den tætte voksenkontakt som en central motivationsfaktor for at gå på skolen. De voksne viser omsorg og er tilgængelige for eleverne i det daglige. Netop dette er et behov, som mange elever giver udtryk for:

"Det var én af de afgørende faktorer for, at jeg blev på skolen. Det, at jeg kunne snakke med dem, og jeg havde dem."

Flere af eleverne fremhæver, at det var rart, at der altid var en voksen, de kunne snakke med. Selv de elever, som ikke syntes, at de havde et godt forhold til deres kontaktperson, fandt det ikke svært at opsøge en anden voksen, de kunne snakke om problemer med. Interviewene tegner et billede af, at lærerne og pædagogerne tager sig tid til eleverne, og at eleverne kan betro sig til dem og få en givende samtale, hvor de får lejlighed til at reflektere over deres situation. Nogle elever udtaler, at det var rart at kunne snakke om ting med dem, som de ikke kunne snakke med deres forældre om. Forholdet til lærerne og pædagogerne opleves af eleverne som venskaber og omsorgsrelationer snarere end som kontrollerende autoriteter. Flere betegner deres venskab til dem som værende stærkere end til skolens elever.

"I starten troede jeg bare, de skulle holde øje med, om jeg lavede ballade, men så fandt jeg ud af, at de var der for én, når man havde brug for det."

Flere tydeliggør, at lærerne og pædagogerne var gode til at tage sig af eleverne på forskellige måder, og var gode til at rose og skabe selvtilid hos eleverne. Der pålægges således et stort ansvar hos kontaktlæreren som et tillidsskabende led. Eleverne gør meget ud af at fortælle om den tillidsskabende pædagogtype, de oplevede på kostskolen – det bliver nævnt, at pædagogerne er gode lyttere, responderer med gode ideer og råd, taler i øjenhøjde med eleverne, virker oprigtige, dvæler ikke ved fejltagelser begået af eleverne, og interesserer sig for eleverne. Denne grad af tillid kan belyses ved et citat, hvor en elev for første gang føler sig så fortrolig med en anden person og i en sådan udstrækning, at eleven kan åbne sig fuldstændig og aflaste en stor byrde. Eleven udtaler:

"... det var rart at have én at være fortrolig med. Jeg kunne snakke med hende om mine forældre. Jeg blev seksuelt misbrugt, inden jeg startede på skolen, og det kunne jeg ikke fortælle til mine forældre, men jeg fortalte det til hende som den første. Hun håndterede det rigtig godt... Det var rigtig dejligt, at det ikke kun var mig personligt, der blevet arbejdet med, men også det netværk som jeg skulle tilbage til."

Ikke alle elever har dog haft et godt syn på den tætte voksenkontakt. Af de få negative holdninger til den tætte voksenkontakt, mener eleverne generelt, at de blev uretfærdigt behandlet i forhold til alle andre elever. De følte sig truffet, overvåget, og syntes ikke, der var tiltro til dem. De syntes, at der blev talt nedladende til dem.

Det opleves af eleverne, at den tætte voksenkontakt i det store hele har spillet en afgørende og ikke mindst positiv rolle for elevernes udvikling og selvopfattelse.

4.5.2 Holdningen til skolens faste rammer og regler

Det står klart, at eleverne mener, at de er blevet bedre til at fastsætte daglige rammer og opbygge rutiner i hverdagen. De daglige pligter på skolen har været med til at opdrage dem i en struktureret og rutinepræget retning. De har fået adgang til nogle værktøjer, som de bruger den dag i dag. Citatet herunder giver et billede af, hvordan eleverne opfattede de faste rammer og strenge regler, og hvordan det har udviklet dem:

"Det var hårdt. Man følte sig fanget og indelukket. Vi havde det jo egentlig godt, men der var bare så mange stramme regler. Man måtte ikke have kærestere, og man måtte kun se fjernsyn på bestemte tidspunkter, og så var der faste sengetider. Man blev jo forelsket, og så brød man også reglerne. Men så skulle man sidde i 4-5 timer efter skole og tænke over de regler, man havde brudt. Det var en meget mærkelig og træls regel, fordi man kunne jo ikke lade være med at falde for nogen. Men Dannevirke har givet mig en rygrad. Det har gjort mig stærkere, så jeg kunne komme over tingene. Jeg lærte, at man bare skal kæmpe for tingene, hvis man vil det. Det har været en slags opdragelse at gå på Dannevirke. I mit voksne liv er jeg sikker på, at det var godt. Hvis ikke jeg havde gået på Dannevirke, havde jeg måske været ude i noget kriminalitet."

Når eleverne bliver spurgt til personlige egenskaber, de har taget med sig videre fra skolen, er det stort set de samme elementer, der går igen. Mange lærer at leve i gode rutiner. De er mere strukturerede og lærer at sætte faste rammer for dem selv. Generelt nævner eleverne, at de har fået værktøjer til at strukturere deres tid, komme ud af døren og få mere ud af dagen. Andre nævner, at det har givet dem en rettesnor og holdt dem fra at ende i kriminalitet. Nogle synes, at de har fået ryggrad og lært at kæmpe for ting, selvom det kan være hårdt, fordi det hele ikke altid er en dans på roser. Typisk for de fleste elever er, at de er blevet meget bedre til at overholde dagligdagspligter, og at de har tilegnet sig gode sociale normer.

Eleverne beskriver en dagligdag med frihed under ansvar. Indordnede man sig efter reglerne, fik man mere frihed – tillid og frihed var et privilegium, man ikke bare fik, men gjorde sig fortjent til. En tidligere elev udtaler, at hans mor ikke kunne magte ham, fordi han var et *'skarn'*, men at skolens strikse regler lærte ham at være mere ansvarlig, og at han derfor stoppede med at være en *'ballademager'*. Generelt påpeger eleverne, at det var hårdt at leve under skolens regler, men retrospektivt har det været den rigtige måde at håndtere så mange elever på.

Nogle af eleverne finder det et vigtigt element i deres udvikling, at de blev håndteret med en hård hånd og strenge regler, som de ikke havde været vant til hjemmefra.

"Jeg synes, at læremåden var fin nok, og at de var så hårde ved mig. Så er der også en konsekvens af, når man laver noget, og det er rart at vide det med sikkerhed. Jeg godt kan lide, at der er kæft, trit og retning"

Det er ikke alle skolens elever, som har en positiv indstilling til skolens regler – f.eks. forbud mod mobiltelefoner i starten af opholdet, mens elev og medarbejdere lærer hinanden at kende. Disse elever føler sig truffet og synes, at de blev behandlet efter andre regler.

"Jeg kan godt forstå konceptet med straf – men de straffer ikke alle ens. De udnytter eget straf-system. Jeg måtte ikke få udleveret min telefon ligesom alle andre"

Tilgangen til konfliktløsning bliver værdsat af eleverne. Nogle fortæller, hvordan de er blevet bedre til at styre deres temperament, mens andre har lært at respektere diversiteten af personligheder blandt mennesker.

4.5.3 Forholdet til de andre elever

Mange af de tidligere elever finder det ikke svært at få nye venner på skolen og har generelt et godt forhold til de andre elever. Den generelle oplevelse er, at eleverne åbner sig mere op og bliver bedre til at føre en samtale i løbet af deres ophold på skolen. De elever, som er meget sociale i forvejen, synes det er *'super fedt'* at være blandt så mange andre og få et stærkt sammenhold med andre. En elev beretter, at det var nemt at finde nogen, man passede med, fordi der netop var så mange elever på skolen.

Nogle oplever, at de for første gang bliver accepteret og respekteret, for den de er, og de lærer tilmed, at det er helt okay at have problemer – alle andre støder også på problemer i deres liv:

"Jeg troede, jeg skulle bevise noget, men fandt hurtigt ud af, at man blev accepteret som den man var. Jeg fik 4-5 venner først, og selvom de gik ud af skolen før mig, styrkede det mig at have haft dem, og jeg fik hurtigt nye venner igen... Det kom lidt af sig selv. Man fik lov til at høre om de andres baggrunde, når vi sad og snakkede efter at have set nyhederne på TV. Jeg var stille og indelukket før. Men nu er jeg mere klar på springe ud i det, og så må andre tænke, hvad de vil. Jeg er blevet immun over for negative kommentarer."

Enkelte elever giver dog udtryk for at have haft det svært socialt. Som en elev beskriver det:

"Jeg havde ikke let ved at få venner. Jeg havde et meget blandet socialt liv. Jeg synes, alle var irriterende til at starte med. Jeg snakker engang imellem med et par stykker nu, men det er ikke meget. Jeg ville hellere have voksenkontakt hele tiden, jeg fik lov til at have den voksenkontakt, jeg havde brug for. Jeg kunne meget bedre snakke med de voksne."

4.5.4 Oplevelsen af at bo på skolen

Selvom det virker hårdt i begyndelsen, vænner mange sig til at bo på skolen og at bo i kollektiv på værelser. På baggrund af erfaringer og beretninger

vurderes det, at skolens elever har respekteret de andres behov og ladet folk styre det hele i eget tempo for at få den bedste oplevelse og en positiv udvikling i at omgås andre.

"Jeg kan godt lide at være mig selv nogle gange. Jeg har behov for at være mig selv i et par timer indimellem. De gav mig lov til at være mig selv, de forstod mig, og det gav mig overskud og lærte mig at omgås andre."

"Det følte som et ferieophold, fordi man boede på firemandsværelser. Man havde ikke behov for privatliv. Derfor synes jeg, det er ærgerligt, at de nu bor på énmandsværelser."

4.5.5 Øvrigt

Af andre oplevelser, der har gjort stort indtryk hos eleverne, kan nævnes udflugter og rejser, som skolen arrangerede. Mange pointerer, at det gav et godt afsæt for at ryste eleverne sammen, og at det har givet dem positive oplevelser, som de ellers aldrig ville have haft mulighed for, da de vurderer, at familiesituationen ikke har tilladt det, eller at de økonomiske midler ikke har været til det.

5. OPSUMMERING

I det følgende opsummeres undersøgelsens resultater kort og sammenholdes med de tilsvarende resultater fra rapporten fra 2008 for at følge udviklingen.

5.1 Registerundersøgelsen

Registerundersøgelsen viste, at ca. en tredjedel har gennemført eller er i gang med en uddannelse, som er højere end grundskolen. Hovedparten af denne gruppe tager erhvervsuddannelser, og kun en lille andel tager en gymnasial eller videregående uddannelse. Dermed lægger resultatet sig relativt tæt op ad rapporten fra 2008. En fjerdedel af de gamle elever er i beskæftigelse, mod 29 % i 2008. Omvendt gennemfører 100 % grundskolen, mens denne andel var 68 % i undersøgelsen fra 2008.

5.2 Interviewundersøgelsen

Forklaringen på tallene i registeranalysen kan findes ved at se på rækken af interviews med de tidligere elever, som indikerer, hvordan Dannevirke Kostskole

har haft en betydning for eleven både under opholdet, men også senere i livet. Eleverne har haft forskellige oplevelser af opholdet, og derfor er det ikke muligt at pege på en entydig sammenhæng mellem hverdagen på skolen og elevernes udvikling. Dog kommer nogle temaer op på tværs af eleverne.

I forbindelse med at sikre en god hverdag for eleverne nævnes især:

- Godt sammenhold mellem eleverne
- Opmærksomme og tillidsindgydende pædagoger og lærere
- Styrket selvtilid hos den enkelte
- Tålmodighed og tid til den enkelte elev i undervisningen

Disse temaer findes også i rapporten fra 2008, hvilket tyder på, at skolen formår at opretholde et godt og trygt miljø for den enkelte elev.

I forbindelse med, hvad eleverne har lært på skolen, fremhæves især:

- Generelt større faglighed i skolefagene
- Social omgang med andre mennesker
- Tolerance og respekt over for andre
- At kunne strukturere egen hverdag
- At acceptere og tilpasse sig regler

5.3 Elevernes opfattelse af opholdet ændres over tid

De fleste af resultaterne fra interviewundersøgelsen stemmer i høj grad overens med undersøgelsen fra 2008.

Én ting ved interviewundersøgelsen, der adskiller sig fra den forrige rapportes resultater, er, at der ses en tendens til, at opfattelsen af opholdet ændrer sig over tid. De elever, der har gået på skolen for relativt nylig, er en smule mere negative overfor ting, som f.eks. skolens regler. Heroverfor har de elever, der er gået ud af skolen for mange år siden, en opfattelse af, at opholdet har ændret deres liv på en positiv måde, fordi det har medvirket til, at de har truffet nogle andre valg senere i livet. En elev mente f.eks., at han kunne være blevet involveret i kriminalitet, hvis ikke skolen havde hjulpet ham ud af det dårlige miljø og givet ham en indsigt i sit eget liv. Værdsættelsen af opholdet synes således at stige i takt med, at den tidligere elev møder gradvist flere situationer i livet, hvor han kan mærke, at opholdet på skolen har fået ham til at tænke anderledes og derfor træffe nogle andre valg, end han tidligere ville have gjort.

Dannevirke

KOSTSKOLE

Færgevej 5
6100 Haderslev
Tlf. 74 58 45 80
kontoret@dannevirkeskolen.dk

www.dannevirkekostskole.dk